

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE CORPUL NAȚIONAL AL POLIȚIȘTILOR

BIROUL EXECUTIV CENTRAL

INFORMARE

27.03.2019

Corpul Național al Polițiștilor vă informează că în ședința din 21 martie 2019, Înalta Curte de Casație și Justiție – *Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală*, a admis sesizarea Curții de Apel Suceava - Secția penală și pentru cauze cu minori, în dosarul nr.65/206/2018, prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea de principiu a următoarei probleme de drept „dacă noțiunea de rănire a uneia sau mai multor persoane prevăzută de art.75 alin.(1) lit.b) din OUG nr.195/2002 privind circulația pe drumurile publice rap. la art.338 alin.(3) din Codul penal, articol care definește accidentul de circulație ca situație premisă a infracțiunii de părăsire a locului accidentului prevăzută de art.338 alin.(1) din Codul penal, are în vedere și autorănirea, când singura persoană rănită este însuși conducătorul singurului autovehicul implicat în accident.”

Potrivit actului de sesizare, Curtea de Apel Suceava a opinat în sensul că sunt posibile două interpretări ale textelor de lege relevante, astfel:

I. **Prima opinie** se apreciază că noțiunea de rănire a uneia sau mai multor persoane, prevăzută de art.75 alin.1 lit.b din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr.195/2002 raportat la art.338 alin.1 și 3 din Codul penal, nu cuprinde și ipoteza autorănirii, când singura persoană rănită este însuși conducătorul unicului vehicul / autovehicul implicat în accident.

Luând în considerare cauza justificativă specială prevăzută de art.338 alin.3 lit.a din Codul penal, rezultă că situația premisă a infracțiunii are în vedere în mod necesar consecințe vătămătoare constând în decesul sau rănirea uneia sau a mai multor persoane. Că este vorba de alte persoane decât însuși autorul accidentului rezultă din interpretarea coroborată a textului art.75 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr.195/2002 cu dispozițiile art.338 alin.3 lit.b din Codul penal. Dacă legiuitorul ar fi avut în vedere ipoteza ca autorul accidentului să fie în același timp și victima propriei acțiuni, pentru identitatea de rațiune ar fi prevăzut drept cauză justificativă și posibilitatea respectivului conducător, el însuși rănit, ca, în lipsa altor mijloace de transport să părăsească locul accidentului pentru a se deplasa la cea mai apropiată unitate sanitară în măsură să acorde asistența medicală necesară (dreptul la viață și sănătate fiind protejat în mod egal de lege, indiferent de titular), sub condiția de a se întoarce imediat la locul accidentului.

Dacă s-ar agreea teza contrară ar rezulta că tragerea la răspundere a autorului sub aspectul infracțiunii de părăsire a locului accidentului depinde de propria lui voință, de modalitatea în care declară sau nu în mod real și complet leziunile suferite în urma accidentului, de disponibilitatea sa de a obține acte medicale constatatoare a leziunilor, ceea ce ridică probleme din perspectiva dreptului acuzatului de a nu se autoincrimina și de a nu contribui la propria acuzare.

Totodată, obiectul juridic principal al infracțiunii prevăzute de art.338 alin.1 din Codul penal este reprezentat de relațiile sociale privind siguranța circulației pe drumurile publice, protejate fiind și relațiile sociale privind înfăptuirea justiției, întrucât părăsirea locului accidentului poate impieta asupra stabilirii modului în care s-a produs accidentul și asupra tragerii la răspundere penală și civilă a persoanelor vinovate de rănire. Or, tragerea la răspundere a autorului accidentului de circulație se ridică doar în ipoteza rănirii unei alte persoane nu și în cazul propriei răniri.

Este real că infracțiunea de părăsirea locului accidentului este o infracțiune de pericol, prin care se apără în principal relațiile sociale privind siguranța circulației pe drumurile publice, dar în analiza tipicității infracțiunii nu se poate face abstracție de cerința rănirii uneia sau a mai multor persoane, condiție intrinsecă a accidentului de circulație în sensul legii penale, prin raportare și la cele statuate prin decizia nr.5 din 28 februarie 2018 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, în dosarul nr.3147/1/2017.

II. **A doua opinie** se apreciază că noțiunea de rănire a uneia sau mai multor persoane prevăzută de art.75 alin.1 lit.b din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr.195/2002 raportat la art.338 alin.1 și 3 din Codul penal, cuprinde și ipoteza autorării, când singura persoană rănită este însuși conducătorul unicului vehicul / autovehicul implicat în accident.

În argumentarea acestei opinii se are în vedere definiția expresă a accidentului de circulație prevăzută în art.75 lit.b din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr.195/2002 care nu distinge după numărul și calitatea persoanelor rănite, or acolo unde legea nu distinge, nici magistratul nu o poate face.

În doctrină, referitor la infracțiunea prevăzută de art.338 alin.1 din Codul penal, s-a reținut că prin incriminare se urmărește „reprimarea unui comportament susceptibil să afecteze înfăptuirea justiției, prin îngreunarea aflării adevărului. În subsidiar textul are ca obiectiv diminuarea consecințelor accidentului de circulație prin implicarea activă a participantului la respectivul accident de circulație” (S. Bogdan, D. A. Șerban, G. Zlati, Noul Cod penal, Partea specială. Analize, explicații, comentarii. Perspectiva clujeană, Editura Universul juridic, București, 2014, pag.612).

Totodată, „cuprinderea unor asemenea fapte în sfera ilicitului penal a fost necesară, altfel siguranța circulației pe drumurile publice ar fi fost periclitată în mod indirect prin posibilitatea participanților la un accident rutier de a (...) pleca de la locul faptei, îngreunând astfel sau făcând imposibilă tragerea la răspundere penală sau civilă a persoanelor vătămate” (C. Rotaru în Curs universitar, Drept penal. Partea specială II, Curs tematic, Editura C.H. Beck, București, 2016, pag.433).

Așadar, prin incriminarea infracțiunii de părăsire a locului accidentului legiuitorul a urmărit sancționarea penală a tuturor persoanelor implicate într-un accident rutier care părăsesc locul faptei, indiferent dacă acestea sunt vinovate sau nu de producerea accidentului și indiferent dacă acestea au fost sau nu rănite în accidentul rutier, scopul asigurării prezenței acestor persoane la fața locului fiind acela de a furniza toate informațiile necesare organelor de cercetare chemate la fața locului pentru a investiga împrejurările producerii accidentului în vederea stabilirii răspunderii persoanelor vinovate. De altfel, în momentele imediat ulterioare producerii unui accident rutier nici nu s-ar putea cunoaște care este persoana vinovată și dacă cel rănit a suferit leziuni în accidentul rutier ca urmare a propriei culpe sau a culpei altui conducător auto. Prin urmare, este necesară prezența la locul producerii accidentului a tuturor persoanelor implicate

astfel încât organele de poliție să primească de la acestea informațiile necesare stabilirii condițiilor de producere a accidentului și identificării persoanelor vinovate.

Considerațiile asupra chestiunii de drept supusă prezentei dezlegări

Situația premisă a infracțiunii prevăzute de art.338 alin.1 din Codul penal este existența unui accident de circulație, acesta fiind definit de art.75 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr.195/2002 ca evenimentul ce întrunește cumulativ următoarele condiții: s-a produs pe un drum deschis circulației publice ori și-a avut originea într-un asemenea loc, a avut ca urmare decesul, rănirea uneia sau a mai multor persoane ori avarierea a cel puțin unui vehicul sau alte pagube materiale, iar în eveniment a fost implicat cel puțin un vehicul în mișcare. Așadar, fapta nu constituie infracțiune nici în cazul actualei reglementări, reprezentată de art.338 alin.1 din Codul penal, așa cum nu constituia nici în cazul celei anterioare, reprezentată de art.89 alin.1 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr.195/2002, doar în cazul în care accidentul a avut ca urmare exclusiv avarierea unor vehicule sau alte pagube materiale.

Ca și în cazul infracțiunii de refuz sau sustragere de la prelevarea de mostre biologice, prevăzută de art.337 din Codul penal, legiuitorul a intervenit pentru a incrimina fapta conducătorului auto care împiedică organele judiciare să afle adevărul cu privire la un accident de circulație, obstrucționând astfel actul de justiție.

Textul art.338 alin.1 și alin.3 lit.b) și d) din Codul penal este menit a asigura aplicarea dispozițiilor art.77 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr.195/2002, care reglementează comportamentul obligatoriu al conducătorului de vehicul implicat într-un accident de circulație în urma căruia a rezultat moartea sau vătămarea integrității corporale ori a sănătății unei persoane, iar textul art.338 alin.3 lit.a) din Codul penal trebuie privit în relație cu art.79 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr.195/2002 care reglementează comportamentul obligatoriu al conducătorului de vehicul implicat într-un accident de circulație care a avut ca rezultat numai avarierea vehiculelor și/sau alte pagube materiale. Potrivit art.77 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr.195/2002 conducătorul unui vehicul implicat într-un accident de circulație în urma căruia a rezultat moartea sau vătămarea integrității corporale ori a sănătății uneia sau a mai multor persoane este obligat să ia măsuri de anunțare imediată a poliției, să nu modifice sau să șteargă urmele accidentului și să nu părăsească locul faptei, fiindu-i interzis să schimbe poziția vehiculului implicat în accidentul de circulație ori să modifice starea locului fără încuviințarea poliției care cercetează accidentul. Cu toate acestea, interpretarea art.338 alin.3 lit.b și d din Codul penal conduce la concluzia că există o distincție între conducătorul vehiculului care a produs accidentul și persoana rănită sau victima accidentului.

Totodată, utilizând în definiția accidentului noțiunea de „rănire”, în conformitate cu Decizia nr.5/2018 a Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, aceasta presupune producerea consecințelor prevăzute de art.193 alin.2 din Codul penal sau de art.194 alin.1 din același cod, norme de incriminare care exclud posibilitatea ca autorul infracțiunii să fie, în același timp, victima infracțiunii.

Prin urmare, din interpretarea per a contrario a acestor dispoziții rezultă că victima trebuie să fie un terț.

De altfel, și din interpretarea teleologică a textului de incriminare rezultă că autolezarea în cazul accidentelor rutiere nu intră în sfera noțiunii de rănire.

Astfel, sintagma „rănirea unei persoane” prezintă relevanță juridică, în ceea ce privește înlăptuirea justiției exclusiv prin raportare la posibilitatea reținerii unor infracțiuni contra persoanei, în contextul protejării vieții, integrității sau sănătății unei persoane. De asemenea, referitor la diminuarea consecințelor accidentului de circulație, autolezarea este lipsită de semnificație juridică, dacă presupune impunerea unor obligații pozitive în sarcina unor persoane cu privire la propria sa persoană.

Nu în ultimul rând, dacă legiuitorul ar fi avut în vedere ipoteza ca autorul accidentului să fie în același timp și victima propriei sale culpe, ar fi prevăzut expres alături de celelalte cauze justificative și posibilitatea pentru conducătorul vehiculului / autovehiculului, rănit el însuși, de a părăsi locul accidentului (în lipsa altor mijloace de transport), pentru a se deplasa la cea mai apropiată unitate sanitară, în măsură să îi acorde asistența medicală necesară, sub condiția de a se întoarce imediat la locul accidentului.

O interpretare contrară ar lipsi de previzibilitate norma de incriminare.

În urma examinării tuturor argumentelor prezentate Înalta Curte de Casație și Justiție, în temeiul art. 475 – 477 din Codul de procedură penală, a stabilit că rănirea uneia sau mai multor persoane prevăzută de art.75 lit.b) din OUG nr.195/2002, cuprinsă în definiția accidentului de circulație, ca situație premisă a infracțiunii de părăsire a locului accidentului prevăzută de art.338 alin.(1) din Codul penal, nu are în vedere și autorănirea, când singura persoană rănită este însuși conducătorul singurului autovehicul implicat în accident.

Vă precizăm că potrivit Art. 477 din Codul de procedură penală Dezlegarea dată chestiunilor de drept este obligatorie pentru instanțe de la data publicării deciziei în Monitorul Oficial al României, Partea I.

BIROUL EXECUTIV CENTRAL